

Úvodem

Poslední dvě čísla předchozího ročníku Sociologického časopisu měla víceméně monotematický charakter. Připomeňme, že těžiště třetího čísla bylo v problematice – velice široce řečeno – ekologické, a čtvrté číslo se zaměřovalo na některé sociologické a sociologicko-politologické souvislosti nejdůležitější politické události minulého roku na domácí scéně, to jest dvojím volbám do zastupitelských orgánů České republiky. Pro redakci je samozřejmě velkou otázkou vhodnost a účelnost tohoto systému monotematických čísel a hostujících editorů, a to tím větší, že se ze strany čtenářů nesetkává s odezvou ani pozitivní, ani negativní.

Výhody monotematicčnosti jsou zřejmé a projevují se mimochodem také zvýšeným zájmem o takto pojatá čísla časopisu. Nemělo by se však zakrývat, že tento způsob dramaturgie jednotlivých vydání, který se zatím zdá velice produktivní při přípravě Czech Sociological Review, má v případě Sociologického časopisu některé nedostatky, a to zejména s ohledem na spolupráci s autory, jež jsou způsobeny poměrně velkými zásahy redakce (resp. redakční rady) do pořadí, v němž jednotlivé příspěvky do redakce docházely, a jež by pro jejich zařazování mělo být rozhodující. V redakci se tak vrší přijaté materiály, jejichž zařazení vážně právě kvůli monotematicčnosti jednotlivých čísel. Také se nakonec vždy nepodaří, aby se do monotematického vydání dostaly příspěvky, které byly „objednány“, a redakce je pak musí „přetahovat“ do dalšího čísla. To je také případ posledního čísla minulého roku, věnovaného volbám. Přitom došlo k nedopatření. Hostující editor v závěrečné pasáži úvodu k číslu děkuje všem přispěvatelům „za rychlost a kvalitu zpracování“ a oznamuje přefazování dvou statí do čísla následujícího. Z nich však v tomto čísle vychází pouze stať jedna, druhou, polemicky zamýšlenou stať *Výsledky parlamentních voleb jako jedno z kritérií poznávacího procesu* se autor rozhodl v časopise nezveřejnit; za oznámení publikace statí, která nevychází, se šéfredaktor čtenářům i autorovi omlouvá.

Druhý z oznámených příspěvků *Strany a volby ve střední a východní Evropě* maďarského sociologa Gábora Tóky je věnován srovnání výkonnosti politických systémů stran ve čtyřech zemích – Maďarsku, České republice, Slovensku a Polsku – a to s ohledem na „smysluplnost možností volby“, již voličům nabízejí. Na pozadí výzkumů volebního chování („stabilita“, „volební těkavost“) ve všech sledovaných zemích pak uvažuje nad otázkami kritérií přitažlivosti stran, identifikovatelnosti vlády a opozice, vztahu sociálních skupin a volebních seskupení, politického obsahu voleb a vztahu mezi výběrem strany a politickými postoji a u sledovaných stran si také všimá některých souvislostí jejich proměn (spojování, štěpení, proměny volební síly).

První část statí *Decentralizace osídlení – vize a realita* vyšla ve třetím čísle minulého ročníku, měla podtitul *Vize, postoje k venkovu a potenciální migrace v ČR* a věnovala se problémům selektivní migrace a analýze představy i faktického prožívání tzv. krize společnosti, decentralizační vizi i iluzi „útěků z civilizace“, které jsou s tím spojeny. Druhá část této statí, která má podtitul *Decentralizace v realitě České republiky* podává statistický portrét současných toků migrace.

V pořadí třetí stať tohoto čísla, jejímž autorem je Petr Pavlínek, v současné době působící na University of Nebraska v Omaze, má přehledový charakter a je věnována rozboru čtyř západních přístupů k analýze změn kapitalistického systému v posledních dvou desetiletích. Je nadepsána *Vybrané teoretické interpretace současné transformace kapitalismu*, poukazuje na rozdíly v pojetí důvodů těchto změn a kritizuje je s ohledem na jejich teoretické důsledky.

Do Metodologické rubriky jsme zařadili podnětnou úvahu americké badatelky Jane C. Kronickové *Alternativní metodologie pro analýzu kvalitativních dat* o možnostech a poznávací produktivitě třech různých metodologií pro interpretaci a analýzu psaných dokumentů.

Vedle dvou zpráv Ze sociologických výzkumů, které připravili Blanka Řeháková (k problematice tolerance v oblasti příjmové nerovnosti) a Věra Haberlová (k některým proměnám veřejného mínění v období 1992-1996) by se tentokrát mělo také upozornit na poměrně obsáhlou a obsahově velmi zajímavou rubriku Recenzí, do níž přispěli L. Kotáčka, M. Petrušek, J. Keller, P. Horská, J. Kapr a V. Doubek.

První letošní číslo Sociologického časopisu uzavírají tradiční rubriky Zprávy a informace a Anotace.

Miloš Havelka